והתניא מניין לסירום (ג) **שהוא אסור.** וא"ת[א] אפילו לא אסור סירוס מיקרי ליה לעיתסר משום פריה ורביה וכ"ת משום דהוי מלי לשנויי כיון לו כגיס הא משמע בסוף הנגא על יבמתו (יבמות דף סה:) גבי דביתהו דר' חייא דאי הוה מיפקדה אפריה ורביה לא הוה שתיא שמא דעקרתא אע"ג דהוי לה שתי נקבות ושני זכריס משום בבקר זרע [את] זרעך ולערב אל תנח ידך (קהלת יא) ובאשה דלא שייך סירוס אוקי במסקנא לרבי יוחנן בן ברוקה דמחייב בפריה ורביה בעקרה וקנה ולא מוקי בים לה בגיס ויש לומר דמסירוס ניחא ליה למפרך[ב] משום דאיכא למ"ד בפרק הנגא על יבמתו (שם דף פא:) כיון דקיימא פריה ורביה מו לא צריך: **תלמוד לומר ובארצכם לא תעשו.** מכס קא דריש והא דאמר בחגיגה (דף יד:) שאלו את בן זומא מהו לסרוסי כלבא אמר להו בארלכם לא תעשו כל שבארלכם לא תעשו התם נפקא לן מארץ כדמפרש בשאלתות דרב אחאי[ג] דהא חובת הגוף הוא מה לי בארץ מה לי בחו"ל אלא אי בארץ לכל אשר בארץ אתא והכא מכס דריש כדפי' ומה שמפרש בשאלתות[ד] דהא דאסר לשתות שמא דעקרתא היינו כרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור[ה] ואע"ג דקי"ל כר"ש דשרי[ו] היינו דוקא בשבת משום דבעינן מלאכת מחשבת אבל בכל התורה כולה סבירא לן כרבי יהודה[ז] ואין נראה לר"י דבכל התורה כולה קי"ל כר"ש דשרי כדמשמע לעיל בפ' המוציא (פא:) דאמרי' דרבי יוחנן סבר כשתה משנה דנזיר חופף ומפספס וכו' והיינו כרבי שמעון דשרי דבר שאינו מתכוין וכן משמע בפרק כל פסולי המוקדשין (נמוקות דף לד.) דשמואל סבר כר"ש בכל התורה כולה דדבר שאין מתכוין שרי גבי המקיז דם בבכור דפסק שמואל התם כר"ש דשרי להקיז ופריך עד השתא לא אשמועינן שמואל דדבר שאין מתכוין מותר דאמר רב חייא בר אבי כו' ואי יש חילוק בין שבת לדעלמא[ח] אילטריך התם שפיר לפסוק כר"ש[ט] אע"ג דבבר אשמעינן דבשבת הלכה כר"ש[י] והכא אתא אפילו לר' שמעון[כ] דפסיק ריש הוא דודאי יפתרב בשתיי כוס עיקרין[ל] : להביא

לא ליתי רישא דברהא דמנח בכיבשא ולישלוק בשיכרא ולישתי ואי לא ליתי דבר אחר חוטרנא וליקרעיה ולותביה אליביה ואי לא ליתי כרתי מכבתותא דמישרי ההוא טייעא דחש ביה אמר ליה לגינאי שקול גלימאי והב לי מישרא דכרתי יהיב ליה ואכלה א"ל אושלן גלימך ואיגני ביה קלי איכרך גנא ביה כד איחמם וקם נפל פורתא פורתא מיניה: לירקונא תרין בשיכרא ומיעקר א[ז]ומי שרי והתניא [ב]מניין לסירום באדם שהוא אסור ת"ל [ג]ובארצכם לא תעשו בכם לא תעשו דברי ר' חנינא הני מילי היכא דקא מיכוין הכא מעצמו הוא דאמר ר' יוחנן [ד]הרוצה שיסרס תרנגול יטול כרבלתו ומסתרס מאליו והאמר רב אשי רמות רוחא הוא דנקיטא ליה אלא בסרים והאמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הכל

קפיזי שמכי ונישלוק בחמרא ונשקייה ונימא לה קום מזוביך ואי לא לותבה אפרשת דרכים ולינקטה כסא דחמרא בידה וליתי איניש מאחורה וליבעתה ולימא לה קום מזוביך ואי לא ליתי בונא דכמונא ובונא דמוריקא ובונא דשבלילתא ונישלוק בחמרא ונשקייה ונימא לה קום מזוביך ואי לא ליתי שיתין שיעי דדנא ולשפיה ולימא לה קום מזוביך ואי לא ליתי [ו]פשטינא ולישלוק בחמרא ולשפיה ונימא לה קום מזוביך ואי לא ליתי חרנוגא דהיגתא רומיתא וליקלי וליסבה בשחקי דכיתנא בקייטא ובשחקי דעמר גופנא בסיתוא ואי לא ליכרי שבע בירי וליקלי בהו שבישתא ילדה דערלה ולינקטה כסא דחמרא בידה ולוקמה מהא ולותבה אהא ולוקמה מהא ולותבה אהא ואכל חדא וחדא לימא לה קום מזוביך ואי לא ליתי סמידא וליסכה מפלגא לתתאי ולימא לה קום מזוביך ואי לא ליתי ביעתא דנעמיתא וליקלי וליסבה בשחקי דכיתנא בקייטא ובשחקי דעמר גופנא בסיתוא ואי לא ליפתח לה חביתא דחמרא לשמה ואי לא לנקיט שערתא דמשתכחת בכפותא דכודנא חיורא אי נקטה חד יומא פסקה תרי יומי ואי נקטה תרי יומי פסקה תלתא יומי ואי נקטה תלתא יומי פסקה לעולם: לירקונא תרין בשיכרא [ח] ומעיקר ואי לא ליתי רישא דשיבוטא דמילחא ולישלוק בשיכרא ולישתי ואי לא ליתי [ט]מונינו דקמצי ואי ליכא מונינו דקמצי ליתי [י]מונינו דנקירי וליעייליה לבי בני ולישפייה ואי ליכא בי בני לוקמיה בין תנורא לגודא אמר רבי יוחנן הרוצה שיחממנו יקנחנו בסדינו רב אחא בר יוסף חש ביה עבד ליה רב כהנא ואיתסי ואי לא ליתי תלתא קפיזי תמרי פרסייתא ותלתא קפיזי דקירא דנישתרופי ותלתא קפיזי אהלא תולענא ולישלוקינהו בשיכרא ולישתי ואי לא ליתי עילא בר חמרא וליגלח מציעתא דרישא ולישביק ליה דמא מאפותיה ולותביה ארישיה וליזהר מעיניה דלא ליסמי להו ואי

קפיזי. כלי מחזיק ג' לוגין: **שמכי.** בצליס: **פרסאי.** גדוליס הס: **קום מזוביך.** חדלי מזוכיך כמו ויעמוד השמן (מלכים ב ד): **וליבעתה.** יבעתנה בלי ידיעתה פתאום: **בונא.** מלא חגרוף: **מוריקא.** כרכום: **שבלילתא.** תלתן פגרי"ג: **שיעי דדנא.** מגופת חבית: **ולשייפיה.** לכשיסורו במיס: **פשטינא.** עשב שאינו גדל בקומה אלא הולך ופשט על גבי קרקע: **חרנוגא.** מין עשב הוא שגדל אצל ההיגיס: **היגתא רומיתא.** מין הגת הוא שנקראת רומית: **וליסכה בשחקי דכיתנא.** יקחו אותו הספר בבלאי בגדי פשתן בקיץ: **דעמר גופנא.** קוטו"ן: **ליכרי שב בירי.** שבעה גומות: **שבישתא דערלה.** זמורות של כרם ילדה: **ולינקטה כפא דחמרא.** יאחוז כוס של יין בידה ותשב על הגומא: **ולוקמה מהא.** מעל גומא זו יושיבוה על זו ועל כל עמידה ועמידה לה קוס מזוביך: **קמתא דסמידא.** קמח סולת: **וליסכה.** יסוכו אותה ממנו: **דנעמיתא.** בת היענה: **ליפתח לה חביתא דחמרא לשמה.** כלומר יין הרבה תשתה תמיד: **שערתא דמשתכח בכפותא דכודנא חיורא.** שעורה הנמצאת בגללי פרדה לבנה: **אי נקטא.** לה בידה חד יומא פסקה מזוגה תרי יומי. אית דגרס נקטה חדא ועמא גרעין אחד: **לירקונא.** דאמרן לעיל[ז] קומא וגביא גילא וכורכמא תרי בשיכרא ומיעקר: **ואי לא.** דלית ליה. אי נמי עביד ולא אהני: **רישא דשיבוטא.** ראש דג ששמו שיבוטא: **דמילחא.** שהוא מלוח: **מוגיני דקמצי.** ליר מגביס: **דנקירי.** מין עופות קטנים: **וליעייפיה.** יפפפוהו בו: **בין תנור לגודא.** בין תנור לכותל במקום חס שיזיע ויצא החולי: **הרולה שיחממנו.** לזה: **יקנחנו בסדינו.** יעטפנו בסדינו בסדינו יפה לו בסדין של חולה אחר של חולי זה: **עבד ליה רב להנא.** רפואה זו של סדין: **קירא דנישתרופי.** שעוה הצפה ונוטפת מכוורת שנתמלאה ועודפת: **אהלא.** אלוי"ן: **תולענא.** אדום: **עילא בר חמרא.** עייר בן אחותו: **וליגלח.** החולה: **מציעתא דרישיה.** אמצעית ראשו: **וליבוק ליה דמא מאפותיה.** יקח לעייר ממצחו: **ולותביה אריש.** יפפך הדם על התגלחת: **ולזהר מעייניה.** שלא יכנס מדם זה בעיניו: **רישא דבראה.** של איל: **דמנח בכבשא.** כבוש במומן או בציר: **דבר אחר חוטרנא.** חזיר טלוא (ח) בחבלבורות מגומר: **מכבתותא דמישרי.** מאמצע הערוגה שהם חריפים: **אושלן גלימך.** השאילני הטלית: **ואיגני בה.** ויחסן בה: **קלי.** מעטו: **איכריך גנא.** נכרך בה ויחן בה: **נפל פורתא פורתא.** קדחה הטלית ממוס שריפת החולי שיצא עם הזיעה ונפלה תחיכות דקות: **ומי שרי.** לשתות כוס עיקרין: **לא תעשו.** קרי ביה לא תיעשו: **ומפסרס מאליו.** ואע"ג דסירוס אסור בדיים: **והא אמר רב אשי.** דההוא לאו סירוס הוא אלא רמות רוחא ניקטא ליה לתרנגול ומשניטל הודו הוא מתאבל ואינו משמש אבל בסירוס אפילו ממילא אסור: **אלא בסרים.** הך דשרי למישתי כוס של עיקרין במי שהוא סרים כבר עסקינן: הכל

לז א מיי' פט"ז מהלכות מיסורי ביאה הלי' יא סמג לאוין קכ עוש"ע אה"ע סי' ה סעיף יב:

לח ב מיי' שם הלכה י עוש"ע שם סעי' יא:

לט ג מיי' שם עוש"ע שם סעיף יג בהג"ה:

תורה אור השלם

1 וּמֶעֹנֶךָ וְבָתוֹת וְנָתוּק וְבָרוֹת לֹא תַקְרִיבוּ לֵיְיָ וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ׃ ויקרא כב כד

מוסף תוספות

א. דמשמע לי' דאי הוה שרי סירוס באדם ניחא. תוס' הרא"ש. ב. אליבא דכולי עלמא. תוס' הרא"ש. ג. אבל לר"ש מותר כיון שאינו מתכוין לסירוס אלא לרפואה. תוס' הרא"ש. ד. דבר שאין מתכוין. תוס' הרא"ש. ה. דאמר דבר שאין מתכוין אסור. תוס' הרא"ש. ו. (ז)מאי קא פריך. תוס' הרא"ש. ז. אפי' בשאר מילי. רשב"ם. ח. אלא ודאי אין חילוק בין שבת לשאר איסורין. תוס' הרא"ש. ט. דאע"ג דאינו מתכוין, מודה ר"ש בפסיק רישיה. תוס' הרא"ש. י. ואפ"ה קס"ד מעיקרא למישרא הואיל וממילא הוא, שלא אסרה תורה אלא כורת ונותק גיד או ביצים בידים ומסקינן דאפילו מימלא נמי אסור. מי' הר"ן.

הגהות הב"ח

(א) גב' בשיכרא ומיעקר ולא לא: (ב) רש"י ד"ה דבר אחר וכו' עלות. נ"ב עלות מתגם מוקלוס רקומתא וכן הוא בב"ק דף קיח ע"ב: (ג) תוס' ד"ה והתניא מנין לסירוס באדם שהוא אסור:

לעזי רש"י

פגגרי"ג [פינגורי"ן]. גרגרנית חילבה (צמח). קוטו"ן. כותנה. אלוי"ן [אלואי"ן]. אלוי (צמח).

(ד) [ניר' הערוך פשטינא פי' עשב שאינו גם אלא לחזק], (ה) פי' ליר של אדנה ערוך, (ו) [שאין בליר שום אדנה אלומר מנקורי" עיון ערך מונין], (ז) [שוע"ת], (ח) [פרשת אמור סימן קכ], (ט) [שם],

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הכל מודים. אע"פ שנחלקו בנכור שאחזו דס אי מקיזין או אין מקיזין דהוי מטיל מום בגבול מום ואיכא למאן דאמר דאסרי להקיזו ולעשות בו מום מודין הם במחמץ מנהה אחר מחמץ שכל עשיותיה של מנחה נאסרו בחימוץ: **דכיון לא תאפה חמץ לא תעשה חמץ.** אפייה בכלל היתה ולמה יצאת להקיש אליה מה אפייה מיוחדת שהיא מעשה ומחייבין עליה בפני עצמה כו' מ) והכל מודים שאם לשם הרצאתן בחימוץ ובא השני וערבה בחימוץ והשליש אפאה כולם חייבין: **כורם.** שאינו נותן לגמרי אלא מותכן ומלויין בכיס: **אלא נוקן.** שפסק מלידה: **והא אמר ר' יוחנן.** בפרק מי שאחזו במסכת גיטין: **הן הן החזירוני לנערותי.** הרפואות האמורות שם למי שאינו בריא בתשמיש ואמר ר' יוחנן לאחר שזקניתי החזירוני אותן רפואות לנערותי לתשמיש אלמא זקן מוליד: **אלא נאשם.** שאינה מלווה בפריה ורביה כדאמרי' ביבמות פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה פיש דרכו לכנס ואין דרכה של אשה לכנס: **מתני' מעבל דדרכו.** מאכלו ופשו בתומך: **לא יסוך בהן יין וחומץ.** לאין אדם סך אותו אלא לרפואה: **אבל לא שמן וורד.** לפי שדמיו יקרין ואינו מצוי ומוכחת מילתא דלרפואה עביד: **שכן דרכן לסוך בהון.** אלא מכה: **גמ' קיוהא.** יין שלא נתבשל כל צרכו בענביו קשה לשיכר: **ליגא מכה מרפי.** לומת הבשר והשיכר נרפים רחוקין זה מזה דשיילינ"ל מתחלונות: **לא יגמע ופולט.** דמוכח דלרפואה היא: **לפני טיבול.** לפני אכילה מותר שדרכן היה לטבול בחומץ בכל יום והרוחה אומר זהו טיבולו ולאחר טיבול אסור הכל יודעין שבבר סעד וטבל כל צרכו: **ונימא מדלפני עיבול שרי רו.** לאין לך שאסור למקצת השבת ומותר למקצת דהא מעיינן לרבא בפרק י"ט במסכת ביצה [יח.] דאמר נבי בעיבה הוא לו בכי הא דאמר רבא אמר אפי' תימא מגמע ובולע כאן לפני טיבול כאן לאחר טיבול ונימא מדלפני מיבול שרי לאחר טיבול נמי שרי דשמעינן ליה לרבא דאית ליה הואיל דאמר רבא ליבא מידי דבשבת שרי וביום הכפורים אסור הואיל דבשבת שרי ביום"כ נמי שרי הדר ביה רבא מהך ממאי דמהך הדר ביה דילמא מההיא הדר ביה לא ס"ד דתניא כל חייבי טבילות טובלין בדרכן בין בט' באב בין ביום"כ: החושש במתניין כו': אמר ר' אבא בר זבדא אמר רב הלכה כר' שמעון למימרא דרב כר' שמעון סבירא ליה דהאמר רב שימי בר חייא משמיה דרב דהאי מסוכרייא דנזייתא אסור

מ) [מנחות ט: ע"ש בכורות נב:], ג) גיטין ס., ג) יבמות סה: גיטין מג. קידושין לח., ד) ביצה יח: ע"ש כח., ה) נגר' הערוך יגמלן), ו) נגר' תוס' לקמן קלד: ז"ה ולקין), ז) לקמן קכח. ב"מ קיג: ה) [נגל' מז. זש"ק], ט) ביצה יח.), י) סם ותפעיים יב., כ) בכורות סה. ע"ש כתובות ו. ע"ש, ל) [נגל' הערוך מסוכריין], מ) [מנחות סה:], נ) [דף סה:], ס) [כרלפשים ק], ע) בפ"ש ליתא עוד לבי, פ) [ביצה יח.].

תורה אור השלם

1 לא תֵאָפֶה חָמֵץ חֲלֵקֶם נְתָתִי אֹתָהּ מַאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם: ויקרא ו י

2 כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לְיָי לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיְיָ: ויקרא ב יא

3 וּמְעוֹרֵר וְרָכוּת וְנָתוּק וְרָכוּת לֹא תַקְרִיבוּ לַיְיָ וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ: ויקרא כב כד

4 וַיְדַבֵּר אתם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל הָאָרֶץ:

בראשית א כח

5 בְּחֹמֶץ בְּשָׁנִים וְכַעֲשָׂן לְעֵינָיִם כֵּן הָעָצֵל לְשֹׁלְחָיו: משלי י כו

הגהות הב"ח

(א) במשנה לא יסוך בהן יין: (ב) תוס' ד"ה לא ס"ק וכו' אמ"ג דסבריא ליה עכילה: (ג) ד"ה אפי' וכו' עי' לכל דלעמ' מיהמיש במש':

רב נסים גאון

והאמר ר' יוחנן הן הן החזירוני לנערותי. עיקר דילה במסכת גיטין בפרק מי שאחזו קורדיקוס (דף נ) אמר אביי מי שאינו בקי בדרך ארץ ליתי תלתא בביזי קרטמי דחדיי ופרוקינהו וניסלוק לה דהא חדא מיניייהו וינמזוג בחמרא ונישתי. אמר ר' יוחנן הן הן החזירוני לנערותי. ולר' יוחנן בן ברוקא דאמר על שניהם הוא אומר וירבך אותם אלהים. במשנת יבמות (דף סה) בסוף פרק הבא על יבמתו.

סליק פרק ח' שרצים

רבינו חננאל

החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ. איני והא תניא לא יגמע ויפלוט אבל מגמע ובולע, ומשני אביי כי תנן נמי מתניתין לא יגמע ויפלוט תנן. **רבא** אמר אפילו תימא מגמע ובולע, והא דתניא שרי לפני טבול, כלומר קודם אכילה שרי, מתניתין דאסר לגמע ולבלוע לאחר אכילה. ומאאי דטיבול לשון אכילה הוא, דתנן הביאו לפניו מטבל בחזרת שגגיע לפרפרת הפת. ותוב אבל מטבל במיני תרגימא, ר' יצחק מטבל בירקי. תניא נמי הכי השמש מטבל בבני מעים, ומעמא מאי שהחומץ קודם אכילה אינו מרפא אבל לאחר אכילה מרפא. ומפורש בתלמוד א"י מודים חכמים לר' במגמע חומץ של תרומה אחר טיבולו שמשלם קרן וחומש, שהחומץ מיישב את הנפש. ודברי ר' [וחכמים] מפורשין בירושל"מ. דאקשינן לרבא והא מדלפני טיבול שרי לאחר טיבול נמי שרי, דשמעינן ליה לרבא דאית ליה הואיל, דגרסינן בי"ט פרק [ב'] דתנן מטבילין כלים מלפני השבת, כ"ע מיהת כלים בשבת לא מ"ט, וכל חד אמר טעמא. רבא אמר מפני שנראה כמתקן כלי. דאקשינן אי הכי אדם נמי. ושנינן אדם נראה כמיקר. ומהווינן בימות הגשמים ובמים הרעים ג"כ אית ליה אנפא שלא נראה כמתקן כלום. דאקשינן התינח בשבת, ביום"כ מי שרי ברחיצה דאמרת נראה מיקר. אמר רבא הואיל ואישתרי טבילה בשבת אשתרי נמי ביום"כ. הכא נמי לימא רבא הואיל ולפני טיבול שרי לאחר טיבול נמי שרי. וקמה קשיא זו על רבא. **ושנינן** הדר ביה רבא ואמר בין לפני טיבול בין לאחר טיבול שרי, ומוקים לה למתניתין כדאביי דאמר לא יגמע ויפלוט תנן אבל לגמע ולבלוע שרי. **דאקשינן** ממאי ד[נ]האי דטיבול הדר ביה, דילמא מטבילה דיום"כ הדר ביה ואמר אין טובלין. ושנינן לא, דהא תניא בהדיא כל חייבי טבילות טובלין בדרכן בין בט' באב בין ביום"כ, אלמא אמרינן הואיל ורחץ במים. תוס' ד"ה לא יגמע. וכן פירשנו שמועה זו ביום טוב. **החושש (בשיניו) [במתניו] לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא שמן ולא שמן וורדים כו'.** שמעינן מינה דבני מלכים דרגילי בסיכת שמן ורד בחול, לא מסי להו בשבת, והוא חשוב להן [כמו שמן זית לשאר בני אדם ולפיכך מותר. אבל מי שאין דרכו לסוך בחול שמן ורד, והן שאר בני אדם] לפיכך בשבת אסור. הלכך בני מלכים דשכיח להו ורגילי ביה לא מסי להו ושרי, אבל שאר בני אדם דלא שכיח להו ולא רגילי ביה מסי לפיכך אסור. [ור"] שמעון אומר כל ישראל בני מלכים, כלומר כל ישראל מותרין בשמן ורד. אמר רב הלכה כר"ש. ודייקינן דרבי שמעון

להביא נותק אחר בורת כו'. פירש"י דכורת היינו שכורת בצים ממקום מיבורן ועדיין הם בכיס ונותק הוי שנותקן מן הכיס ומשליכן לאדר בור לר"י דבפרק על אלו מומין שכל עשיותיה דמנותן וכרות לא הוי מום בגלוי דהא מיתנהו פי' מיתנהו בכיסם ונראה לר"י דכרות הוי שלא נכרתו לגמרי ממקום מיבורן אלא עדיין מעורים קצת ונתוק היינו שניתקו לגמרי אלא שהם בכיס: **אלא** בזקן. הכא לא שייך למיסר משום מסרס[א] אחר מסרס דזקנה לאו סירוס היא[ב]: **בזקנה ובעקרה.** בשאה נמי לא שייך בה מסרס אחר מסרס דאין שייך בה סירוס: **כי** תנן נמי מתניתין במגמע **ופולט** תנן נמי מתניתין בדרכן. פירשה מגמע לן דאמר הדר ביה דילמא[ג] מטעם דמפרש התם[ד] דאין מטבילין בשבת משום דמיחזי כמתקן כלי[ד] ויפרש דאסור לטבול משום גזירה שמא יעבירנו ד' אמות ברה"ר או בשאר עניני דמפרש התם והני טעמי לא שייכי בשאה הלכך מותר ביום"כ אלא טעמא דהואיל דלטולמו אמורא לא פריך התם ביום"כ ליתסר אלא לרבא ואומר ר"י דלא מסתבר לפרוכי תרי מילי משום חדא דאי דאמרי מילי אינהו חדא מטעם דנראה כמתקן וחדא הא מילתא דאית ליה הואיל ולהכי ניתא ליה טפי למימר דהדר מהך דהכא ויהיו שני דבריו קיימים וא"ת ונוקי הך בריישא דטובלין בדרכן כמ"ד טבילה בזמנה מצוה ורבא כמ"ד לאו מצוה וי"ל משום דטבילה בזמנה מצוה לא הוי שרינן איסור תיקוני מגא ובפרק כל כתבי הקדש (לקמן דף קכח.). משמע דאפי' למ"ד טבילה בזמנה לאו מצוה טובלין בדרכן כל חייבי טבילות דתניא התם ר' יוסי אומר מן המנחה ולמעלה אינו צריך לטבול[ה] משמע דאי בעי טביל אע"ג דסבירא[ו] ליה טבילה בזמנה לאו מצוה[ו] וא"ת דתניא בתרא דיומא (פח.). הזב והזבה ובועל נדה וטמא מת טובלין ביום"כ טמא מת היכי טביל ומה תועלת לו אותה טבילה הא אין טבילה בלא הזאה והזאה לא דחי יום"כ כי היכי דלא דחיא שבת כדאמרינן בספרא פרק אלו דברים (דף ספ.) וליכא למימר שתועיל לו טבילה לענין שיוכל לאזות לתמר[ז] דהא תנן בסוף מסכת פרה דהוא עצמו טובל בלילה ומזה ביום משמע שצריך לאזות ביום שנבל[ח] וי"ל דלענוס אין צריך לטבול ביום הזאה[ט] והתם קמ"ל דיכול לטבול בלילה אע"ג דטבילה היא כתחלת הזאה דאין הזאה בלא טבילה והזאה ביום היא ג"כ דאיירי בטבילה דלאחר הזאה[י] דכתיב בספרא הקריים טבילה לאחר הזאה[יא]:

טובלין בדרכן בין בט' באב בין כו'. [יב]בפ"ק דתענית (דף יג.) פליג עליה ר' חגיגא סגן הכהנים ואמר כדי הוא בית אסור

אלהיהו לאבד עליו טבילה אחת בשנה והלכתא כוותיה כדאמר בירושלמי: **למימרא דרב בר"ש ס"ל.** פי' בקונטר' למימרא דרב בכולי שבת כר' שמעון סבירא ליה ולא נראה דאם כן הוה ליה לאקשויי מכרכי דזוזי דרב אסר בפרק קמא (דף יט.) וכמה אמוראין דמתלקין דמתלקין באיסורי שבת כדאמר בפרק מפנין (לקמן קכח.) במוקלה נאכילה אסר לה כר' יהודה במוקלה לטלטול כו' ונראה לר"ת דמשמע ליה דטעמא דר' שמעון במתני' משום דשרי דבר שאין מתכוין לרפואה קעביד ואסר בעלמא דבר שאין מתכוין וא"ש דמקיל בעלמא[ט] קשיי נמי הכא בשאין מתכוין לרפואה[ט] והשתא אמי שפיר[י]: **האי מסוכרייתא דנזייתא אסור להדוקה ביומא טבא.** פי' שמיטת גיגית של שכר אסור להדוקה משום שמיטה דכיפרא בקונטרס וכן פירש ר"ח אף על גב דלא אשכחן דהוה מיים לשמיטה אלא גבי מים כדאמר בפרק חלו קרעים (לקמן דף קיג.) גבי היה מהלך בשבת ופגע באחת המים דאמר לעתות במיא אמי לידי שמיטה ובפרק שואל (לקמן דף קמח.). אמר הרוחץ במי מערה ונטפתא בגלוגיות לא יגיענה בידו ומפרש בגמרא משום דאמי לידי שמיטה ובפרק שואל (לקמן דף קמח.) ובגיר המגיה כדי יין (ביצה דף ל.) גבי הני נשי דלא משגיין ביפרוש סודרא פירוש על הכד דלמא אתי לידי שמיטה ואמי לידי שמיטה אכל גבי יין לא גזרינן משום שמיטה כדאמר בפרק תולין (לקמן דף קלט.) מסגנין את היין בסודרין וטעמא

מ) א מיי' פי"ג מהלכות מעשה קרבנות הלי' יד סמג לאוין שנ:

מא ב מיי' פע"ז מהל' מ"ש הלכה (ט) י סמג לאוין קנ טוש"ע אה"ע סי' ה סעיף יח:

מב ג מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף יב:

מג ד מיי' פכ"ח מהל' שבת הלכה כג סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכז סעיף ג:

מד ה מיי' שם הלכה כד סמג שם טוש"ע שם סי' שכח סעיף לב:

מה ו טוש"ע שם סי' שכ סעיף יח:

לעזי רש"י

דישילצייר"ר. לחלוץ.

מוסף רש"י

במחמץ אחר מחמץ. כלומר כל המסייעים נמיעמן, כגון עורך אחר הגפן ומופסה אחר עורך מוכן חייבין (מנחות נז:). במסרס אחר מסרס. אפילו בנהמת מולין, דכתיב (ויקרא כב) ובפלוגים לא תעבו, ואם בא אחד וכרת הביצים והעיקן תליין בכיס ובא אחר ומתקן לגמרי, חייב גם הוא (מנחות שם ושם). **אם על** בורת. שמיתקן תליין (מנחות שם). **חייב.** דכתיב בתמיים ובפלוגים לא תעבו (בכורות שם). על נותק. לגמרי (מנחות שם) שמתקן ומשליכו (בכורות שם). על שניהם הוא אומר. דלאסה נמי מיפקדה אפייה וכייה (גיטין מג: וכבש"ז קדושין לח.). **לא יגמע בהן את החומץ.** לרפואה, דכל דפואה בשבת גזור בה רבנן משום שחיקה מממנין שהיא מלאכת עומן (ביצה יח: וע"ז כח.) היכא דליכא סכנה (ע"ז שם). **בני מלכים סברין.** בשבת ולא גזר משום שחיקה מממנין (לקמן קכח.). שכן דרכן לסוך בחול. כלא שום מכה, הלכך כי איכא מכה נמי לא מוכחת מילתא דלרפואה עביד דליגזור רבנן משום שחיקה מממנין (ב"מ קיג. וכבש"ז לקמן קכח.). **כאן לפני טיבול.** קודם אכילה מגמע ובולע דלא מוכחת מילתא דלרפואה, דסבריי מומן אחרי ליה למיכל (ביצה יח:). **כאן לאחר טיבול.** לאחר אכילה, ובולע מאכלו בחומץ, דמוכחת מילתא דלא מומן בני למעבד אלא משום רפואה (שם). **הדר ביה רבא מהך.** דחומץ ומייגיר לאחרי, ואם זו דטבילה דאית ליה הואיל אמר לאחר מזה (שם). דלמא מההיא הדר ביה. דטבילה דיום"כ, ואל מומן אמר כאחרונה (שם). לא ס"ד. למיסר טבילה ביום"כ (שם). **כל חייבי טבילות.** מה ויולדת (תענית יג.). **בין בט' באב בין ביום"כ.** ואם"ש שלמוריון כמילה (ביצה שם). **מסוכרייא דנזייתא.** כרוח של מנים שמוכין קרמיתיה נעורת של בשמן ומעלגיות כדי שתמתוק הנקבה יפה (בכורות כה.). **אי:** קמומת נקב גיגית שמוליאין הסכר דרך הנקבה ומומתק אותו בגלגלי גגליס (כתובות ו.).

מוסף תוספות

א. [ד]התם גזה"כ הוא כיון שתחלתו בא לו ע"י סירוס. תוס' הכא"ש. [אור] גזה"כ הוא וטעמא דקרא משום דכל שכיו"ב כלומר בחור שכמותו מוליד וזה מסרסו אין ניכר שהיה סריס מתחלתו ונראה כמסרסו עכשיו ולפיכך אסריס הקפיד הכתוב. אבל. רשב"ש. ב. שאין ראוי להוליד לפי דרכן של הבריות, שוב לא הקפידה התורה במקום סירוס דידיה. רשב"ש. ג. אימא לך דהדר משנויא דהואיל דמאי מזקיקו לההוא טעמא דהואיל. תוס' ביצה יח: ד"ה הדר. ד. ואימא דהדר ביה מההיא שנויא והדר ביה נמי מההוא שנויא דהואיל. תוס' ביצה יח: ד"ה הדר. ה. כלומר ביום"כ. רשב"ש. ו. וליכא איסור משום תיקון כלי לרבא דמשתרי בהואיל, ומשום איסור רחיצה ביום"כ ליכא דהא דאמרי' אסור להשיש אצבעו במים היינו היכא דמתכוין לתענוג, אבל האי טבילה דלאו לתענוג היא לא אסרו רבנן רכו'. תוס' הרא"ש. ז. ולמחר שמא לא יזדמנו לו מקוה, הא ליתא. תוס' הרא"ש. ח. אבל אם הטבילה ביום זה וההזאה למחר משמע דלא מהניא. תוס' הרא"ש. ט. דלאו למעוטי יום שלפני הטבילה אתא. תוס' הרא"ש. י. דשתי טבילות צריך אחת קודם הזאה ואחת לאחר הזאה. תוס' הרא"ש [ועי' מהרש"ל ומהרש"ל]. יא. וכן נמי משמע פשטיה דקרא והזה הטהר על הטמא הדוה וכבס בגדיו ורחץ במים. תוס' הרא"ש. יב. בתשובה באם אין טובלין. תוס' ביצה יח: ד"ה כל. יג. ואע"פ שיש לו מכה והוא מתרפא ממילא אין בכך כלום. ריטב"א. יד. ולא לרפואה. תוס' הרא"ש. טו. בדבר שאין מתכוין. תוס' הרא"ש. טז. דמטעמא דכל ישראל בני מלכים שרי להו שמן ורד בדרך תענוג ואע"ג דלא רגילי בה בחול, דכי חזו דסכין על מכותיהם אמרי' לתענוג עבדי, ומיהו כיון דעל מכותיהם הם סכין והם מתרפאין בו היה לו לאסור אלמלא דס"ל דדבר שאין מתכוין מותר. ריטב"א ועי' מהרש"ל, ורשב"ש. יז. [דפריך] ממסוכרייא דנזייתא. תוס' הרא"ש. דדבר שאין מתכוין [אסור]. רשב"ש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מז א מיי' פכ"ז מהל' שבת הלכה כב סמג לאוין סה טוש"ע ס"ח סי' שז סעיף ב:

א ב מיי' פ"י מהל' שבת הלכה ז סמג לאוין סה טוש"ע ס"ח סי' שז סעיף ב:

ב ג מיי' שם הלכה ז:

ג ד מיי' שם הלכה ג:

ד ה מיי' שם הל' ו כ סמג שם טוש"ע שם:

מוסף רש"י

אסור להדוקיה. כתוך המכתש כגון משום סחיטה, ואע"ג דאינו מתכוין לשום סחיטה (בבורות כה.), בפסיק רישיה ולא ימות. כאומר אחתוך רגלם בהמה זו בשבת ואינו רוצה שתמות, דכיון דלא אפשר שלא תמות כמתכוין תשיב ליה, וכי אמרינן דבר שאין מתכוין מותר כגון היכי דאפשר ליה בלא איסור, כגון גורר אדם מטה כשלא ופסקל וגלגר שלא יתמיין לעשות חרץ, ואע"ג דאיכא למיתם דיומא עביד חרץ, יין דלא מתכוין לכלי ואפשר לגריגה בלא חרץ, כי עביד נמי חרץ דהוי מלאכה גמורה כל מיתייב, אבל היכי דודאי עביד מודה (שבת לג:) יין דמבדק לה לא אפשר בלא סחיטה (בבורות כה.). בלא גברי. בלא כ' מיין וכו מגן (בבורות כה. לד.)

הדרן עלך שמנה שרצים

מוסף תוספות

א. שהוא מלכלך את הדבר הנבלע בו. תוס' הכל"ש. ב. עד שיכבסנו, וה"ה לכל המשקין חוץ מכים שאינו מלבן. תוס' הכל"ש. ג. דאמרי' בפ' חבית דאסור משום דישה. תוס' הכל"ש. ד. גבי חיה. תוס' הכל"ש. ה. השמן הנבלע בו. תוס' הכל"ש. ו. דהוי דרך שינוף. תוס' ביצה יח. ד"ה מערמת. ז. ויותר מתלכלכים בגדים כשנכנסה בנהר לבושה ממה שמתכבסין. תוס' זמיס לד. ד"ה מקמחה. ח. דהכא לא איפשטיא הך בעיא. תוס' הכל"ש. ט. דר' יהודה. רשב"ם. י. גבי ר' יהודה אומר בודקין אור ארבעה עשר. תוס' הכל"ש.

רבינו חננאל

לטעמיה), לפיכך שנה כל אדם סך כדרכו ואינו מתכוין לרפואה ואם נתרפא נתרפא. ואקשינן למימרא דרב כר' שמעון סביראל ליה דאמר דבר שאין מתכוין מותר, לפיכך פסק הלכה כר' שמעון, והאמרי משמיה דרב האי מסוברייא דנייתא אסור להדוקא ביומא טבא, פי' כגון מוך או כיוצא בו, דבר שסותמין בו פי' החבית, אמר רב אסור לאמץ סתימתו דאתי לידי סחיטה. והנה אע"פ שאינו מתכוין לסחיטה אלא לסתימת פי החבית בלבד, כיון שסוחט אסור דלא כר' שמעון. ושנינן במסוברייא דנייתא אפילו ר' שמעון מודה, כיון דאי איפשר ליה דלא להדוקיה, ודאי מכתחילה סוחט הוא, וכי האי גוונא ר' שמעון מחייב דמודה ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות, וכבר פירשנוהו למעלה. ואמתי דבר כר' שמעון סביראל ליה והא בהדייא אמר(י') רב הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כר' שמעון. ומשני רב (אמר), הכי אמר רב הלכה כר' שמעון ולאו מטעמיה, דאילו ר' שמעון אע"ג דלא שכיח שרי וכו'. ואע"ג דהא דר"ש סלקא בפרק המקבל בשיטה, דגרסינן התם אמר אביי רשב"ג ור' שמעון ור' ישמעאל

ולטעמא משום דאין אדם מושם לסחטו כיון[א] דע"י סחיטה אינו יכול לנקותו מריחו וזוהרו[ב] גם אין דרך לסחוט בגד לצורך משקה שבו אבל מ"מ אסור לסחוט דמי סחיטו ליה מעלנן הבגד קלת והוי מבכנס או משום מפרק כמו סוחט זיתים ועניבים[ג] כדאמרי' בפרק מפנין (לקמן קכח:)[ד] אם היתה ריחה שמן חביתה מביאה לה בשערה ופרין והא אמי לידי סחיטה אלמא יש סחיטה בשמן ובפרק תולין (לקמן דף קמא). קאמר רבא לא ליהדוק אינם אודא אפומא דשיפא דילמא אתי לידי סחיטה ופי' בקונטר כד של שמן ובפרק טוטל (לקמן דף קמג.) ספוג אם יש לו בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו משום סחיטה[ה] ולהכי אסור להדוקה וא"ת אמאי בפרק בתרא דיומא (דף עז:) הטולן להקביל פני רבו או פני אביו או פני מי שגדול הימנו עובר עד עוקרו במים ואינו מושש ואמר נמי בפ"ב דביצה (דף יח.) גבי עטילת כלים בשבת דגרה שאין לה בגדים מערמת וטובלת בבגדיה ולא גזרינן דילמא אתי לידי סחיטה וי"ל דמעלה שאני אם תאמר היכי שרי התם ליכנס בבגדיה ונדה נמי אין עובלת בבגדיה דילמא שרייתו זהו כיבוסו כדאמרי' בזבחים בפרק דם חטאת (דף לד:) וי"ל דדוקא היכא דאיכא טיפת דם או טינוף אמר שרייתו זהו כיבוסו דבהכי מיירי בפ' דם חטאת ומצא ר"י מוגה בספר היכר דלא אמר שרייתו זהו כיבוסו בדבר שאינו כ"א לכלוך כמו סיפוג בחלונעת וקיטום ידיס במפה[ו] והני שהולכין במים עם הבגדים הוי נמי דרך לכלוך ולא דרך נקיון[ז] ועל מיגוע שלכלך בגדי אמו במי רגליס אין לזרוק עליו מים דשרייתו זהו כיבוסו ושמע ר"י מפי הגאון שהתיר ר"מ [ליטול ידיה] ולקנח ידיה בבגד כיון שהוא דרך לכלוך כדי שתוכל להתפלל ולברך ואין נראה לר"י שהרי היא מתכוונת לטהר הלכלוך ודרך רמיה וליגון הוא זה הקיבוח:

מודה ר"ש בפסיק רישיה. והא דאמר גבי לא ליהדוק אינם אודא אפומא דשיפא דילמא אתי לידי סחיטה ולא הוי פסיק ריסיה יש לחלק דהתם מיירי בכיסוי שאינו בולע כ"כ וגם אינו סותמו כל כך בחוזק שאינו מושש רק שיהא מכוסה אבל הכא שהוא בלא הגיגית בולע הרבה וגם מהדקו בחוזק כדי שלא יפח היין והוי פסיק ריסיה:

ושלש מחלוקות בדבר. אית ספרים דל"ג ליה:

הדרן עלך שמנה שרצים

ואלו קשרים. עניבה לר"מ מהו. וא"מ[ח] אמאי לא פשיט מדתנן לקמן הבל לדי שנפסק לא יהא קושרו אלא עוקדו ומוכח כפ"ק דפסחים (ד' יא.) דהנהו רבנן הייו ר"מ דפריך התם מינה לרבנן[ט] שהם ר"מ' וי"ל דהתם נמי פריך מספק אם הנהו רבנן הם ר"מ כמו שמתפקח כאן: אימור

אסור להדוקיה ביומא טבא בההיא אפילו ר"ש מודה[ט] דאביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות והאמר[ג] רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כר' יהודה ורב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כר"ש ורב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי רב אמר הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כר"ש אלא אמר רבא[ג] אני וארי שבחבורה תרגימנא ומנו רבי חייא בר אבין הלכה כר"ש ולאו מטעמיה מאי הלכה כר' שמעון ולאו מטעמיה אילימא הלכה כר"ש דשרי ולאו מטעמיה דאילו ר"ש סבר מסי ורב סבר לא מסי וסבר רב לא מסי והא מדקתני בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן וורד מכלל דמסי אלא הלכה כר"ש דשרי ולאו מטעמיה דאילו ר"ש סבר אף ע"ג דלא שכיח שרי ורב סבר[א] אי שכיח אין ואי לא שכיח לא ובאתרא דרב שכיח משחא דוורדא:

הדרן עלך שמנה שרצים

[ז]**ואלו**[ב] קשרים שחייבין עליהן הגמלין וקשר הספנין[ג] וכשם שהוא חייב על קישורן כך הוא חייב על היתרן ר"מ אומר כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידיו אין חייבין עליו: **גמ'** מאי קשר הגמלין וקשר הספנין אילימא קטרא דקטרי בזממא וקטרא דקטרי באיסטרידא האי קשר שאינו של קיימא הוא אלא קיטרא דזממא גופיה ודאיסטרידא גופה: ר"מ אומר כל קשר כו': בעי רב אחדבוי[ד] אחוי דמר אחא עניבה לר"מ מהו טעמיה דר"מ משום דיכול להתירו באחת מידיו הוא והא נמי יכול להתירו או דילמא טעמא דר"מ משום דלא מיהדק והא מיהדק תיקו: **מתני'** יש לך קשרין שאין חייבין בקשר הגמלין וכקשר הספנין[ד] קושרת אשה מפתח חלוקה וחוטי סבכה ושל פסקיא ורצועות מנעל וסנדל ונודות יין ושמן וקדירה של בשר ראב"י אומר קושרין לפני הבהמה בשביל שלא תצא: **גמ'** הא גופא קשיא אמרת יש קשרין שאין חייבין עליהן בקשר הגמלין וכקשר הספנין חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא והדר תני קושרת אשה מפתח חלוקה אפילו לכתחילה הכי קאמר[ה] יש קשרין שאין חייבין עליהן בקשר הגמלין וכקשר הספנין ומאי ניהו קיטרא

אסור להדוקיה. בנקב משום סחיטה ואע"ג דלא קא מכוין לסחוט. אלמא לא ס"ל כר"ש בדבר שאין מתכוין: **הלכה כר' יהודה.** בדבר שאין מתכוין דאסור: **גני גברי.** מתני לה לפלוגתא דרב ושמואל בלא אמוראים האומרים משמם אלא הם עצמם נחלקו בה: **תרגימנא.** דלא מיקשי דרב אדרב: **הלכה כר"ש.** דשרי בשמן וורד: **אבל לא מעטמיה.** דאין הטעם כדברי: **דאיתו ר"ש סבר מסי.** ואע"ה שרי דאין לך דמותר לזה ואסור לזה: **מבלל דמסי.** אפי' לת"ק דאי לאו דמסי למאי איצטריך ליה: **אע"ג דלא שכיח.** שמן וורד במקומו של זה הסך ממנו ודמיו יקרים והכל יודעין שאינו סכו אלא לרפואה שרי דכל ישראל בני מלכים הם[ו] ור' יהודה אוסר דמוכחא מילתא ורב נמי כר"י ס"ל דלא במקומו הוא דשרי דשכיח דסכין שמן וורד ולא מוכחא מילתא:

הדרן עלך שמנה שרצים

ואלו קשרים. המעוין בחבות מלאכות דקתני[ז] הקושר והמתיר קשר של קיימא שאינו מתירו לעולם דומיא דקושרי חוטי יריעות הנפסקות: **קשר הגמלין וקשר הספנין.** בגמרא מפרש להו: **כך הוא חייב על היתרן.** כדילפי' בכלל גדול (לעיל דף עד:) מעילדי החלזון שנלרכין לפרקים להתיר קשרי רשתות הקיימות כדי לקלרן או להרחיבן: **שיכול להסירו.** דלא הדקיה: **אין חייבין עליו.** ואפי' עשאו לקיימא: **גמ' וממא.** מנקבין לנקבה בחוטמה ומותנין בה טבעת של רלועה וקושרין אותה ועומדת שם לעולם וכשרולה לקושרה להמה קושר רלועה אלוכה בחוטה טבעת וקושרין בה ופעמים שמתירה: **קטרא דקטרי בזממא.** זהו קשר הרלועות שקושרין בטבעת: **איסטרידא.** גם הוא כמין טבעת שעושין מן עקל או מן רלועה בנקב שבראש הספינה ואותו קשר מתקיים וכשרולה להעמידה קושר רלועה בחוטה טבעת ומעמידה בה וכשרולה להתיר מתיר הרלועה ונוטלה: **קטרא דקטרי באסטרידא.** קשר רלועה האלוכה: **עיניה.** ומהדקה שפיר לר"מ מהו: **מתני' יש לך קשרין שאין חייבין עליהן.** חטאת כמו שחייבין על קשר הגמלין אלא פטור אבל אסור וגמרא מפרש הי מינהו: **מפתח חלוקה.** כמו שיש לגלחים כעין לשונות לכאן ולכאן וקושרים של ימין בכתף שמאל ושל שמאל בכתף ימין לכיון לכל יומא שרו ליה לא דמי מידי לקשר של קיימא ומותר לכתחילה: **סבכה.** קוייפ"ה: **ושל פסקיא.** אזור רחב וחוטין תלוין ברלאשו לקושרו בהן וקורין פינדנ"ך: **ונודות יין.** של עור שכופפין פיהם וקושרין: **וקדרה של בשר.** פעמים שקושרין בגד לפיה: **קושרין כפני הבהמה.** תבל ברוחב הפתח: **גמ'** קיטרא

ארוך שמושכין בו הגמל, והוא קיטרא דקטרין בזממא. **איסתדירא** הוא אסקריא דספינתא, והוא התורן, וקטרין ביה חבל והוא קשר של קיימא. והדר קטרי בההוא איסתדירא חבל אחר דעיילה ביה ניגרי מושכי הקלע כשבאין להרימו על הספינה כדי שתסכ. והוא קטרא דקטרי באיסתדירא. **בעי רב אחדבוי מדאחה,** פי' מדאחה, שם מקום ידוע, מתא דאחא. פי' ענינה כדבענין למימר

ו) נראה דל"ל לעטמיה דס"ל דדבר שאינו מתכוין מותר לפיכך וכו'. ז) עיין ענין ערך סבר ה'.

ו) לעיל עה. קנ. לקמן קח. קכ: קלג. קמג. סוכה לג: כמובות ו. כמובות כה. [ביצה נו.], ז) [כמובות כה. לד.], ח) [קידושין מח: סנהדרין מ: כ"ב פח.], ד) [כמאנה שבמשניות וכן בפי' הרב והרמב"ם שם] אלון], ט) כ"מ דמן אחא פי' שם מקום, י) [לעיל סז.], יא) [לעיל עב.],

לעזי רש"י

קרים"א. שבים עשוי רשת. פינדנ"ך. שרוכים להידוק, כתפיות.

רבינו חננאל (המשך)

ור"ע כולהו סביראל להו כל ישראל בני מלכים ולית הלכתא כחד מינייהו, ה"מ בהא סברא בלחוד דקם ליה בהדייהו, אבל דבר שאין מתכוין בהדיא קי"ל דהילכתא כוותיה. הילכך אע"ג דשמן וורד מסי, אם סך הוא כדרכו ואינו מתכוין לרפואה, אע"ג שמתרפא בין בדוכתא דשכיח שמן ורד בין בדוכתא דלא שכיח [שרץ]. פי' מודה ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות, כל היכא דעביד מידעם בשבת, דאיפשר שיבא לידי איסור, ולא מיכוון לההוא איסורא שרי למיעבד ההוא עבידתא, ולא אסרינן ליה גזירה שלא יבא לידי אותו איסור. והוא כגון הגורר מיטה כסא וספסל, דאפשר לעשות בגרירתו לתן חריץ ואפשר לגרדן ברפיון בלא עשיית חריץ [סבר ר' שמעון כיון שאינו מתכוין לעשות חריץ] אע"פ שנעשה מותר. אבל כגון האומר כותחי לחתוך ראש זה הענף להאכילו לכלב ואין כותחי להמיתו, כגון זה מודה ר"ש שחייב, שאי אפשר לו לחתוך ראש הענף אלא עד שימיתהו. וכן המתקנה בספוג שאין לו עור בית אחיזה, עתה אם יאמר כותחי להתקנה, ואין כותחי לסחוט נחיזתו לו, והלא אי אפשר לאדם להתקנה בספוג שאין לו עור בית אחיזה ולא יסחוט. כגון זה אומרים מי איכא דפסיק רישיה ולא ימות. וכן דאמסוברייא דנייתא. פי' נזייתא, כדות של יין או של שכר. מסוברייא הוא הנקב העשוי להוציא בו יין בזמן שהיין שותת וירצא, אם בא אדם לסתמו ולהדקו ואומר למנע שפיכות היין אני מתכוון (נתכוונתי) ולא לסתום הפתח, בהא קאמר רב מודה ר' שמעון. וכן לענין נר שהוא אחורי הדלת, וחניא פותח ונועל ואם כבתה כבתה. דאמרינן דלייט (לקמן קכ) רב עלה דכיון דהמקום דחוק הוא אי אפשר לפתוח ולנעול אלא אם יכבה, ובענין הזה מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות. וכבר פירשנו כל דבר שאינו מתכוון מותר. הדרן

עלך שמונה שרצים

פרק חמשה עשר: ואלו קשרין שחייבין עליהן קשר הגמלים כו'. קשר גמלים, קטרא. אסיקנא קיטרא דזממא גופיה. פי' נקבין לחוטמה דגמל ומחתין ביה יתר וקטרין ביה אפסר קטן והיינו זממא וקשר של קיימא הוא, ובתר כן קטרי בההוא אפסר חבל

קיטרא דקיטרי בזממא. רצועה מרוכה שמכניסין בטבעת אסור לכתחילה לקושרה שם מפני שפעמים שמניח שם שנוע או שבועיים וקושר ומתיר רגש אחמד שנתון בימד או בעמוד שאסור בו האנקה והגמל: **פרפי דשי.** שמי פתחים היינו אותן לשונות והויין זו למעלה וזו למטה זו ליומין וזו לשמאל ואם אינה מתרת אלא האחד יכולה לפושטה ולונגשה בדוחק: **מהו דתימא חדא מיניייהו בטולי מבטיל לה.** ותיהוי קשר של קיימת וכיון דלא ידעי הי מיניייהו תרווייהו ליתסרו קא משמע לן: **פשיטא.** דהא כל יומי שריא לה: **דרויחא.** לא דחקתו בראשה אלא קושרתו בריוח שיכולה לחולצה מרשה כשהיא קשורה: **מהו דתימא מישלף שלפא לה.** מרשה הכי והוה לה קשר של קיימת: **תייסר על שערה.** שמא תוליא בדוחק ותינתק שערה. ודפסקינן נמי איכא לשנויי כה"ג מהו דתימא מתמא ליה דרך רגלה ויולאה קמ"ל דלא עבדה הכי משום נייעותא: **בדאושכפי.** בקשר שהאושכף עושה כשתוחב הרצועה במנעל קושר קשר מתוכו אלא תוכל לצאת והוא קיים לעולם: **בדרבנן.** כשקושרים שביב רגלים אין קושרין בדוחק שפעמים שחוללו כשהוא קשור ומעלו כשהוא קשור ומיהו קשר של קיימת לא הוי שבשעת הטיט מתירין אותו וקושרין אותו בדוחק אלא ידבק בטיט ושמנו מרגליו: **בדבני מחוזא.** שהם רחבי לבב ומקפידים על לבושיהן ועליהן להיות מכווין וקושרין אותו בדוחק ולרץ להתירו עדרגת: **בדטייעי דקטרי אושכפי.** בשבלים של ישמעאלים שוחרים שהאושכפים קושרים בהן הרצועות בקשר קבוע: **בדחומרתא דקטרי איגיסו.** אלו שבלים של אחר אגיסים שאין לרצועות קבועות בהן ע"י אומן אלא הם עצמן קושרין אותם בחומרתא בעצמה וקושרין ומתירין ופעמים שמתקיים שבת או חדש: **דנפקי בי פרי.** ולרץ כל אחד ואחד לקשור לפי רגלו הלכך בכל יום קושרו ומתירו: **כה"ג.** שאני מתירו עכשיו ונועל בני ושבת היתה: **השתא פטור אבל אסור הוה קשיא לי.** אמאי אסור: **מ"ט.** קשיא לך: **א"ל משום דבחול נמי.** אני מתירו בכל יום וקושרו התיקון לפי רגלו: **אי הכי מוסר לכתחילה.** ומעיקרא שבר הלא רגיל למעבד הכי וקטרא דאושכפי הוה שרגיל להיות קבוע: **איפסיק רצועה דסנדליה.** ונפל הסנדל מרגלו שע"י הרצועה הוא עומד. שהסנדל פתוח מעל גביו ולדליו של עץ או של עור שלוק וקשה והרצועות נקשרות על גב הרגל ומעמידות אותו: **שקול גמי לה דחזי למאכל בהמה.** דלאוי לטלטול: **וכרוך.** במקום הרצועה ונועלו עד שתבטל: **אכיי הוה קאי קמיה דרב יוסף.** בחלר: **שבקיה.** במקום שנפל מרגלך ולא תטלנו בידך להגיעו: **ומ"ש מדר' ירמיה.** דשרא ליה ר' אבהו לנועלו ע"י גמי: **הפס.** בכרמלית כגון בקעה לא הוה מינטר: **והא מנא הוא.** ואמאי אסור לטלטלו והא עדיין מוכת מעגל עליו: **דאי בעינא הפיכנא מימין לשמאל.** שהסנדל יש לו שתי תרסיות והן של עור מקום קביעות הרצועות אחת מבחוץ ואחת מבפנים לבין שני רגלים כעין שיש למנעלים שלנו וכשנפסק הפנימי לאוי הוא לתקנו ואע"ג שתיקונו ניכר וגנאי הוא מיהו לבד פיגם לא מיתחזי וכשנפסקה חיצונה אינו הגון שוב לתקנו. והך דאמרי חיצונה איפסיק משום הכי שריא לה יוסף רב יוסף אפילו לטלטולו וא"ל אביי והא אמרי מנא הוא דהפיכנא ליה לרגל אחרת ומגלגת החיצונה פנימית: **א"ל מדקא מפרק רבי יוחנן.** למילתיה דר"י לקמן ומפרק לה: **ש"מ הלכה כר"י.** דאמר משנפסקה החיצונה לאו מנא הוא: **אוזיו.** שכלפי גב הרגל שאוחזו בהן כשנועלו: **תרסיוהי.** מקום קביעות הרצועות: **הכף.** שוי"ל בלע"ז שתתא פרסות הרגל: **עטור.** דתו לא מתקני ליה ואי"ג מתקני ליה מדוש הוא והשתא מיהא בטיל ליה: (ג) **ומא.** לא פרחה עומאה מעליו דאמרי מנא הוא ואפילו נפסקה החיצונה דאי בעי מפיך ליה מיימן לשמאל ומגלגת חיצונה נעשית פנימית: **ואמר עולא גרסי': אגיגיא דמקן.** מהני תנאי א"ר יוחנן דאמי דסכירא ליה לענין טלטולו שבת אבל לענין חליצה מודה לבר פלוגתיה: **אגיגיא דרבנן.** אשמעינן רבי יוחנן דאי היכי דלענין עומאה משום ליה מנא לענין שבת נמי מנא הוא אבל לחליצה לאו מנא הוא ואינו כשר לחליצה והא אין תנן חלצה בסנדל של שמאל בימין שהחליצה ברגל ימיני ואם נעל בו סנדל שמאל וחלצה כשר ואי נפסקה חיצונה דסנדל של שמאל אמאי לא הוה כשר לחלוץ הוא"ל ובעלמא סנדל הוא משום דחזי להפוכי ה"נ חזי להפוכי: **אגיגיא דר"י.** אמרה ר' יוחנן למילתיה ולאשמעינן דאחליצה מודה ר"י דמנא הוא כגון שנפסקה חיצונה של שמאל בימין חליצתה כשירה: **ואמר עולא גרסי': אגיגיא דמקן.** מהני תנאי א"ר יוחנן דאמי דסכירא ליה לענין טלטולו שבת אבל לענין חליצה פלוגתיה: **אגיגיא דרבנן.** אשמעינן רבי יוחנן דאי היכי דלענין עומאה ס"ל לענין טלטולו שבת אבל לענין חליצה מודה לבר פלוגתיה: **אגיגיא דמקן.** מהני תנאי א"ר יוחנן דאמי דסכירא ליה לענין עומאה משום ליה מנא לענין שבת נמי מנא הוא אבל לחליצה לאו מנא הוא ואינו כשר לחליצה והא אין תנן חלצה בסנדל של שמאל בימין שהחליצה ברגל ימיני ואם נעל בו סנדל שמאל וחלצה כשר ואי נפסקה חיצונה דסנדל של שמאל אמאי לא הוה כשר לחלוץ הוא"ל ובעלמא סנדל הוא משום דחזי להפוכי ה"נ חזי להפוכי: **אגיגיא דר"י.** אמרה ר' יוחנן למילתיה ולאשמעינן דאחליצה מודה ר"י דמנא הוא כגון שנפסקה חיצונה של שמאל בימין חליצתה כשרה. אלא כי קאמר ר' יוחנן אבל לא לחליצה אליבא דר' יהודה דסבר בפסיקת אזן החיצונה יצא מתורת כלי לגמרי, ולענין שבת ולענין טומאה מודה ליה ר' יוחנן לר' יהודה דסבר לה כותיה, אבל לא לחליצה דסבר ר' יוחנן לחליצה כלי כשר הוא, ומדתנן חלצה בשל שמאל בימין חליצתה כשירה. **דתניא** אימור דאמור רבנן חלצה בשל שמאל בימין כשר, דבמקומו כלי מעליא הוא. כלומר ברגלו השמאל סנדל מעולה הוא. אבל הכא שנפסקה אזנו החיצונה (דילמא אליבא דרבנן קא) בלבד) הרי באותה המרוצעא תפילין מכניסן זוג זוג ובשעה הסכנה מכסן והולך לו, בד"א בסכנת גרים, אבל בסכנת לסטין מולינן פחות פחות מד' אמות. **ודחו** אלו הדברים, ולא עמדה כדרך שאמרנו, כי לענין טומאה ושבת וחליצה יש ביניהן הפרש, לא אליבא דרבנן ולא אליבא דרבי יהודה. והדרנן לתירוצא דלמילתיה דר' יוחנן אליבא דר' יהודה דאמר בפסיקת אזן החיצונה כלומר תורת כלי בחליצה כתורת כלי בענין שבת ובטומאה, ואליבא דרבי יהודה דאמר בפסיקת אזן החיצונה בלבד הוא יוצא מתורת כלי.

אימור דאמרי' חליצתה כשרה היכא דלמילתיה מנא הוא. והא דלא מוקים לה אליבא דרבנן אבל לא לחליצה משום דלמילתיה דהייטו בשמאל לאו מנא הוא[א] היינו טעמא משום דכיון דמנא הוא לדידהו לשבת וטומאה[ב] אף על גב דלמילתיה לאו מנא הוא כשר לחליצה כיון דבל שמאל בימין חליצתה כשרה[ג] אבל לר' יהודה דלמילתיה לאו מנא הוא ולמידי אחריתא נמי לאו מנא הוא מסתבר דלאו מנא הוא לחליצה:

סנדל

קיטרא דקטרי בזממא וקיטרא דקטרי באיסטרידא חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא ויש שמותרין לכתחילה ומאי ניהו קושרת מפתחי חלוקה: מפתח חלוקה: פשיטא לא צריכא דאית ליה תרי דשי מהו דתימא חדא מיניייהו בטולי מבטיל קא משמע לן: וחוטי סבכה: פשיטא לא צריכא דרויחא לה מהו דתימא מישלף שלפא לה קא משמע לן דאשה חסה על שערה ומישרא שריא לה: ורצועות מנעל וסנדל: איתמר התיר רצועות מנעל וסנדל תני חדא חייב חטאת ותניא אידך פטור אבל אסור ותניא אידך מותר לכתחילה קשיא מנעל אמנעל קשיא סנדל אסנדל מנעל אמנעל לא קשיא הא דקתני חייב חטאת בדאושכפי פטור אבל אסור בדרבנן מותר לכתחילה בדבני מחוזא סנדל אסנדל לא קשיא הא דקתני חייב חטאת בדטייעי דקטרי אושכפי פטור אבל אסור בדחומרתא דקטרי אינהו מותר לכתחילה בסנדל דנפקי ביה בי תרי כדרב יהודה דרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא הוה ליה ההוא זוגא דסנדלי זמנין דנפיק ביה איהו זימנין נפיק ביה ינוקיה אתא לקמיה דאביי א"ל כה"ג מאי א"ל חייב חטאת א"ל השתא פטור אבל אסור קא קשיא לי חייב חטאת קאמרת לי מאי טעמא א"ל משום דבחול נמי זימנין נפיקנא ביה אנא זימנין נפיק ביה ינוקא א"ל אי הכי מותר לכתחילה [א]רבי ירמיה הוה קאזיל בתריה דר' אבהו בכרמלית איפסיק (ו) רצועה דסנדליה אמר ליה מאי ניעבד לה א"ל שקול גמי לה דחזי למאכל בהמה וכרוך עילויה אביי [ב]הוה קאי קמיה דרב יוסף איפסיק ליה רצועה אמר ליה מאי איעביד ליה א"ל שבקיה מאי שנא מדרבי ירמיה [ג]התם לא מינטר הכא מינטר והא מנא הוא דאי בעינא הפיכנא ליה מימין לשמאל א"ל מדקמתרץ רבי יוחנן אליבא דרבי יהודה [ד]ש"מ הלכה כרבי יהודה מאי היא [ה]דתניא [ו]סנדל שנפסקו שתי אזניו או שתי תרסיותיו או שניטל כל הכף שלו טהור אחת מאזניו או אחת מתרסיותיו [ז]או שניטל רוב הכף שלו טמא ר' יהודה אומר נפסקה פנימית טמא החיצונה טהור ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן כמחלוקת לענין טומאה כך מחלוקת לענין שבת אבל לא לענין חליצה והוינן בה [ר' יוחנן] אליבא דמאן אילימא אליבא דרבנן מדלענין טומאה מנא הוי לענין שבת נמי מנא הוי אבל לא לחליצה דלאו מנא הוא [ח]והתנן [ט]חלצה של שמאל בימין חליצתה כשרה ואלא אליבא דרבי יהודה [י]מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא אבל לא לחליצה דמנא הוא אימר דאמרי' חלצה של שמאל בימין חליצת' כשרה היכא דלמילתי' מנא הוא הכא למילתיה לאו מנא הוא דהא אמר ר' יהודה נפסקה החיצונה טהור אלמא לאו מנא הוא לעולם אליבא דר' יהודה אימא וכן לחליצה והא קמשמע לן דכי אמרינן חלצה של שמאל בשל ימין חליצתה כשרה היכא דלמילתיה

רבינו חננאל

לקמן, **ואסיקנא** האי קטרא דקטרי בזממא דקטרי באיסטרידא חיובא ליכא איסורא מיהא איכא, אבל פתחתי חלוק אע"פ דאית ליה תרתי דשי, כי היכי דאית השתא למני, שרי למיקטרינהו לתרוייהו ולא אמרינן דחדא מיניהו בטולי בטלה אלא תרוייהו שרי למיקטרינהו. פי' פסיקיא, חגרה, כדמתרגמינן [שמ"ה ג] ותחת חגורה נקפה [ואתרא דהוו אסרן פסקיא], והוא המיין של נשים. פי' סבכה, וקאיה [נ"א: וקאזה] בלשון ערבי. שרי למקטר בהנהו חוטי שערה דמשרה הוא דשריה ליה ולא (שיפה להו מינתו) [שלפה להו מישלף]. **רצועות** מנעל וסנדל אית בהו ג' בבי. קיטרי דקטרי [לה] אושכפי לחהדא רצועה במנעל עצמו, המתירה חייב חטאת. והני רצועות הנמשכות מגופו של מנעל, שקושרין אותו על הרגל ועל השוק אחר שנועלין המנעל, הגך מותר לכתחילה לקשרן ולהתירן, וזהו דבני מחוזא, (והן) [וכן] נמי קשר חיצון של רצועות שהוא למעלה מן השוק ומן הרגל, אם מעיקרא קשרן לשום כך הרצען, קשר של קיימא, שכשנועל ההוא מנעל מכניס רגליו באותן הרצועות ואינו מתירן כל עיקר, ההוא נמי [אם] (ה)מתירו חייב עליו חטאת. אבל זה הקשר החיצון שלא קשרו האומן, אלא כל אדם קושרו כי היכי דניחא ליה מרווח או צר, (או) כגון מסאני דרבנן שכל אחד מעמידו על חפצו, כד רויח (למיסם) [למיהב] ולמישלף בניחותא, כגון זה המתירו פטור, שהרי מעשה הדיוט הוא. אבל אסור להתירו לכתחילה (דהוא) [דהא] קא מוקים ליה על חפצו וקשרו כמין קשר של קיימא, לפי שאין דעתו להתירו ולשנותו. ומסאני דבני מחוזא דעבידן להתירן ולקשרן בכל זמן דכד בעי למרהט שרי ליה וקמיע [נ"א: וקמיט] ליה, וכד בעי לסגויי בניחותא כי הילוכן דרבנן מרפי ליה, כי הא גוונא מותר להתירו לכתחילה. **וסנדל** כי הלין אנפין אית ביה. סנדל דטייעי כגון קצת האי דקרו ליה השתא אסטומא, דעביד ליה לפי מידת אסתוארא דכרעיה, וקשר ליה קיטורא מעליא, אם התירו חייב חטאת. דדחומרתא, פי' מכנפין כולהי רצועות ומעיילין בחומרתא דכד בעי מעיין והדר קטיר מאבראי דחומרתא, וכד בעי מרווח, כגון האי פטור אבל אסור. וסנדל המוכן לשנים דחומרתא דכד בעי האי למסיימה מרווח ליה, וכד בעי אחרינא למסיימה קמיט ליה, ודאי הני לא קטרי [ליה] קשר של קיימא מעיקרא, דניח ליה להתירו

הגהות הב"ח

(ו) גמ' רבי ירמיה כו' לפיפסק ליה לוטעה: (ג) רש"י ד"ה טמא לא נ"ל קודם ד"ה טהור דמו לא:

רבינו חננאל

איגיסו. כגון הרגל שאוחזו בהן כשנועלו: **תרסיוהי.** מקום קביעות הרצועות: **הכף.** שוי"ל בלע"ז שתתא פרסות הרגל: **עטור.** דתו לא מתקני ליה ואי"ג מתקני ליה מדוש הוא והשתא מיהא בטיל ליה: (ג) **ומא.** לא פרחה עומאה מעליו דאמרי מנא הוא ואפילו נפסקה חיצונה דאי בעי מפיך ליה מיימן לשמאל ומגלגת חיצונה נעשית פנימית: **ואמר עולא גרסי': אגיגיא דמקן.** מהני תנאי א"ר יוחנן דאמי דסכירא ליה לענין טלטולו שבת אבל לענין חליצה מודה לבר פלוגתיה: **אגיגיא דרבנן.** אשמעינן רבי יוחנן דאי היכי דלענין עומאה ס"ל לענין טלטולו שבת אבל לענין חליצה מודה לבר פלוגתיה: **אגיגיא דמקן.** מהני תנאי א"ר יוחנן דאמי דסכירא ליה לענין עומאה משום ליה מנא לענין שבת נמי מנא הוא אבל לחליצה לאו מנא הוא ואינו כשר לחליצה והא אין תנן חלצה בסנדל של שמאל בימין שהחליצה ברגל ימיני ואם נעל בו סנדל שמאל וחלצה כשר ואי נפסקה חיצונה דסנדל של שמאל אמאי לא הוה כשר לחלוץ הוא"ל ובעלמא סנדל הוא משום דחזי להפוכי ה"נ חזי להפוכי: **אגיגיא דר"י.** אמרה ר' יוחנן למילתיה ולאשמעינן דאחליצה מודה ר"י דמנא הוא כגון שנפסקה חיצונה של שמאל בימין חליצתה כשרה. **ודחו** אלו הדברים, ולא עמדה כדרך שאמרנו, כי לענין טומאה ושבת וחליצה יש ביניהן הפרש, לא אליבא דרבנן ולא אליבא דרבי יהודה. והדרנן לתירוצא דלמילתיה דר' יוחנן אליבא דר' יהודה דאמר בפסיקת אזן החיצונה בלבד הוא יוצא מתורת כלי.

רבינו חננאל (המשך)

הוא אמאי אסור לטלטוליה. ואמר ליה רב יוסף מדמתרץ ר' יוחנן אליבא דר' יהודה דכד מפסיק סנדל אע"ג דאפשר להפוכיה לאו מנא הוא, ש"מ דהלכתא כר' יהודה. **מאי** דר' יהודה דתניא סנדל שנפסקה אחת מאזנא או אחת מתרסיותיו או שניטל כל הכף טמא. ב' אזניו או ב' תרסיותיו או שניטל רוב הכף טהור. ר' יהודה אומר נפסקה הפנימית טמא, החיצונה טהור. פירוש קסבר ר' יהודה אע"פ שלא נפסקה אלא האזון החצונה של סנדל בלבד, נפיק ליה מתורת כלי וטהור. וה"ק סבר אם נפסק אחת מאזניו או אחת מתרסיותיו עדיין כלי הוא, אינו יוצא מתורת כלי עד שיפסקו שתיהן. ולר' יהודה כיון שנפסק האזון החיצונה כבר יצא מתורת כלי וטהור הוא. ואע"פ שיכול להפכו לזה הסנדל ברגלו האחרת ולשום האזון החיצונה פנימית, וקמתרץ ר' יוחנן אליבא דר' יהודה דאמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנא אמר ר' יוחנן, כמחלוקת לטומאה כך מחלוקת לענין שבת אבל לא לחליצה. פי' כל דהוא כלי לקבל טומאה, גם הוא כלי לינטל בשבת, וכל שיצא מתורת כלי לענין טומאה, אף יצא מתורת כלי לענין שבת ואינו ניטל, ומשום הכי אצרכיה רב יוסף למישבקיה ודלא לטלטוליה בשבת. **והיכי** מתרץ דר' יוחנן אליבא דר' יהודה דקתני ר' יוחנן אבל לא לחליצה, והוי בה רבא אליבא דמאן דאמר ר' יוחנן אבל לא לחליצה, אילימא אליבא [דרבנן] דסברי בפסיקת אזן אחת לא נפיק מתורת כלי, ואמר ר' יוחנן כי לא נפיק מתורת כלי אליבא דרבנן לא לענין טומאה ולא לענין שבת, אבל לענין חליצה אינו כשר ולאו ככלי הוא. והא לדברי הכל אם נפסקה האזון הפנימית כלי גמור הוא, ואי מיפסקא החיצונה מהפך ליה לסנדל ומשוי ליה פנימית. ותנינן בהדיא לענין חליצת דאי אפיך לסנדל של שמאל בימין וחלץ כשר, דתנן חלצה בשל שמאל בימין חליצתה כשרה. אלא כי קאמר ר' יוחנן אבל לא לחליצה אליבא דר' יהודה דסבר בפסיקת אזן החיצונה יצא מתורת כלי לגמרי, ולענין שבת ולענין טומאה מודה ליה ר' יוחנן לר' יהודה דסבר לה כותיה, אבל לא לחליצה דסבר ר' יוחנן לחליצה כלי כשר הוא, ומדתנן חלצה בשל שמאל בימין חליצתה כשירה. **דתניא** אימור דאמור רבנן חלצה בשל שמאל בימין כשר, דבמקומו כלי מעליא הוא. כלומר ברגלו השמאל סנדל מעולה הוא. אבל הכא שנפסקה אזנו החיצונה (דילמא אליבא דרבנן קא) בלבד) הרי באותה המרוצעא תפילין מכניסן זוג זוג ובשעה הסכנה מכסן והולך לו, בד"א בסכנת גרים, אבל בסכנת לסטין מולינן פחות פחות מד' אמות. **ודחו** אלו הדברים, ולא עמדה כדרך שאמרנו, כי לענין טומאה ושבת וחליצה יש ביניהן הפרש, לא אליבא דרבנן ולא אליבא דרבי יהודה. והדרנן לתירוצא דלמילתיה דר' יוחנן אליבא דר' יהודה דאמר בפסיקת אזן החיצונה בלבד הוא יוצא מתורת כלי.

מוסף תוספות

א. אלא משום דאמרי' מיגו דמצי לאפוכי משמאל לימין הוי מנא, וא"כ לרבנן נמי נימא דלאו מנא הוא לחליצה. דמכ"ן. ב. משום דאי בעי מהפך ליה משמאל לימין. דמכ"ן. ג. כ"ש בזה שכל עצמו אינו קרוי סנדל אלא מפני שעומד להתהפך ולמהוי של ימין. דמכ"ן. טפי קרינן ביה מנעל של ימין. מי' הכ"ן.

לעזי רש"י

שול"א. סוליה.

נר מצוה

ה א ב ג מיי' פ"ט מהל' שבת הלכה ד סמג לאוין סה טוש"ע ס"ח סי' שח סעיף טו:
ו ד ה מיי' פ"ז מהלכות כלים הלכה יב יג וסכ"ד הלכה ד:
ז ו מיי' פ"ד מהל' יבום הלכה יט סמג עשין כה טוש"ע אה"ע סי' קסט סעיף כב בהג"ה:

מוסף תוספות

לסנדל של שמאל בימין וחלץ כשר, דתנן חלצה בשל שמאל בימין חליצתה כשרה. אלא כי קאמר ר' יוחנן אבל לא לחליצה אליבא דר' יהודה דסבר בפסיקת אזן החיצונה יצא מתורת כלי לגמרי, ולענין שבת ולענין טומאה מודה ליה ר' יוחנן לר' יהודה דסבר לה כותיה, אבל לא לחליצה דסבר ר' יוחנן לחליצה כלי כשר הוא, ומדתנן חלצה בשל שמאל בימין חליצתה כשירה. **דתניא** אימור דאמור רבנן חלצה בשל שמאל בימין כשר, דבמקומו כלי מעליא הוא. כלומר ברגלו השמאל סנדל מעולה הוא. אבל הכא שנפסקה אזנו החיצונה (דילמא אליבא דרבנן קא) בלבד) הרי באותה המרוצעא תפילין מכניסן זוג זוג ובשעה הסכנה מכסן והולך לו, בד"א בסכנת גרים, אבל בסכנת לסטין מולינן פחות פחות מד' אמות. **ודחו** אלו הדברים, ולא עמדה כדרך שאמרנו, כי לענין טומאה ושבת וחליצה יש ביניהן הפרש, לא אליבא דרבנן ולא אליבא דרבי יהודה. והדרנן לתירוצא דלמילתיה דר' יוחנן אליבא דר' יהודה דאמר בפסיקת אזן החיצונה בלבד הוא יוצא מתורת כלי.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות